

Porteføljeanalyse for Demokrati, styring og fornyelse

INNHOLD

PUBLISERT 28. AUG. 2023

Strukturelle kjennetegn

Forskningsart

Porteføljen omfatter ulike typer kunnskapsproduksjon, fra grunnleggende forskning, via handlingsrettet og anvendt forskning, til forskning med brukerinvolvering og tett kobling til praksisfelt, innovasjon og utviklingsarbeid. Tabellen nedenfor viser at blant porteføljestyrets egne investeringer er det stor overvekt av anvendt forskning, med innslag av utviklingsarbeid og grunnforskning. Fordelingen er tilnærmet lik fra 2021 til 2022. Vi har ikke tall om forskningsart for totalporteføljen til Demokrati, styring og fornyelse.

Forskningsart	Porteføljestyrets egne investeringer	
	2021	2022
Anvendt forskning	73%	73%
Grunnforskning	19%	21%
Utviklingsarbeid	6%	5%
Annet	2%	1%

Søknadstyper

Forskningsrådet har de siste årene endret og organisert virkemidlene i følgende søknadstyper: Forskerprosjekt, Innovasjonsprosjekt (både i næringslivet og i offentlig sektor, samt offentlig sektor ph.d.), Kompetanse- og samarbeidsprosjekt, Koordinerings- og støtteprosjekt, Kommersialiseringsprosjekt, Forskningssenter og Forskningsinfrastruktur. Tabellen viser fordelingen av prosjekter på ulike søknadstyper. Statistikken består i tillegg av tidligere søknadstyper (annen støtte).

Søknadstype	DEMOKRAT-porteføljen (uten EU-innsats)		Porteføljestyrets egne investeringer	
	2021	2022	2021	2022
Totalt antall prosjekter	1113	1116	278	333
Forskningsprosjekt	363	327	60	55
Innovasjonsprosjekt	326	345	196	145
Forskningssenter*	25	28	-	-
Kommersialiseringsprosjekt	7	5	-	-
Kompetanse- og samarbeidsprosjekt	137	139	12	18
Koordinerings- og støtteaktivitet	65	80	3	19
Grunnbevilgning	4	3	-	-
Internasjonale utlysninger	30	40	-	-
Annen støtte (t.o.m. 2019)	128	117	3	92
Institusjonsforankret strategisk prosjekt (t.o.m. 2018)	20	19	3	3
Forprosjekt (t.o.m. 2019)	-	-	-	-

* Porteføljestyret har investert i forskningssentre som er kategorisert som "annen støtte" og "institusjonsforankret strategisk prosjekt". I 2022 ble det investert i tre nye forskningssentre som ikke er kommet med i tallgrunnlaget.

I DEMOKRAT-porteføljen er det innovasjonsprosjekter som toppe listen i 2022 (345 prosjekter). Her finner vi flest innovasjonsprosjekter i offentlig sektor (120) og Offentlig sektor ph.d.-prosjekter (118), men også en andel innovasjonsprosjekter i næringslivet (74) og mindre innslag av for eksempel førkommersielle anskaffelser (6). Innovasjonsprosjekter utgjør en så høy andel av porteføljen fordi dette er sentrale virkemidler for fornyelse og innovasjon i offentlig sektor, og de benyttes av mange porteføljestyre. Innovasjonsprosjekter er tett etterfulgt av forskerprosjekter (327). Deretter kommer kompetanse- og samarbeidsprosjekter (139), hvor samarbeidsprosjektene utgjør de fleste prosjektene. Dette er en relativt ny søknadstype som støtter aktivt samarbeid mellom forskningsmiljøer og aktører utenfor forskningssektoren, og det er blitt et nyttig virkemiddel for å utvikle kunnskap som møter viktige samfunnsutfordringer. Samarbeidsprosjekter med oppstart før 2020, er kategorisert som "annen støtte" i tabellen.

I porteføljens egne investeringer utgjør innovasjonsprosjekter nærmere halvparten av prosjektene. Grunnen til at andelen er så stor, er at alle offentlig ph.d.-prosjektene som Forskningsrådet finansierer, finansieres gjennom budsjettformålet INNOFFARENA, som forvaltes av Porteføljestyret for demokrati, styring og fornyelse.

Internasjonalt samarbeid

I prosjektene som porteføljestyret har investert i, er det utstrakt internasjonalt samarbeid. Tabellen under viser en liten økning fra 2021 til 2022. I alle forskerprosjekter er det krav om internasjonale samarbeidspartnere, men det er også internasjonale partnere i mange samarbeidsprosjekter og noen innovasjonsprosjekter. Vi har ikke tallmateriale for hele DEMOKRAT-porteføljen.

Samarbetsland*	Porteføljestyrets egne investeringer	
	Antall prosjekter	
	2021	2022

Sverige	20	19
Danmark	19	18
Storbritannia	12	11
USA	12	11
Nederland	6	5
Tyskland	6	5
Italia	4	4
Sveits	4	3

** I 2022 var det registrert internasjonalt samarbeid med 24 ulike land, tabellen viser kun land som inngår i fire eller flere prosjekter.*

Diagrammet under viser andel internasjonale sampubliseringer blant prosjekter med finansiering fra budsjettformål som porteføljestyret forvalter, for tidsintervallet 2013-2017 og 2018-2022.

Kjønnsbalanse og kjønnsperspektiver

Kjønnsbalansen blant prosjektledere i prosjektene som forvaltes av porteføljestyret, er jevn. Totalt er 52 prosent kvinner og 48 prosent menn. Ser vi på de største budsjettformålene, er det en liten overvekt av kvinnelige prosjektledere i prosjekter finansiert gjennom INNOFFARENA, en liten overvekt av mannlige prosjektledere i prosjekter finansiert gjennom SAMRISK og jevn fordeling i prosjekter finansiert gjennom DEMOS. For alle budsjettformålene har kjønnsfordelingen vært relativt stabil de siste årene.

Blant doktorgradsstipendiater i prosjektene som forvaltes av porteføljestyret, er det en liten overvekt av kvinner; 57 prosent av totalt 128 årsverk. 103 av disse årsverkene er i prosjekter finansiert gjennom INNOFFARENA, og hovedsakelig i offentlig ph.d.-prosjekter. I SAMRISK-prosjekter er det 15,3 årsverk, innenfor BRANNSIKKERHET er det 5,4 og DEMOS-prosjekter har 3,5 årsverk. Ser vi på postdoktorstipendiater, er kjønnsfordelingen jevn for de drøyt 14 årsverkene i prosjektene som forvaltes av porteføljestyret. 10,6 av årsverkene er i SAMRISK-prosjekter.

De siste årene har det vært en økning av prosjekter med kjønnsperspektiver i DEMOKRAT-porteføljen. Det gjelder både prosjekter med kjønn som hovedproblemstilling, prosjekter med kjønn som viktig perspektiv og prosjekter med kjønn som variabel.

Kjønnsperspektiver i forskning					
		Omhandler kjønnsperspektiv	Kjønn som hoved-problemstilling	Kjønn som perspektiv i problemstilling	Kjønn som variabel
Antall prosjekter	2020	101	7	28	43
	2021	147	13	54	70
	2022	146	14	55	74
Revidert budsjett mill. kroner (merking)	2020	94	10	17	47
	2021	131	19	43	69
	2022	161	22	66	83

Åpen ansvarlig forskning og innovasjon

Investeringer innenfor ansvarlig forskning og innovasjon i DEMOKRAT-porteføljen har økt de siste årene, fra 96 prosjekter i 2020 til 161 prosjekter i 2022. Hovedvekten av disse prosjektene vektlegger etisk forsvarlig bruker- og innbyggerinvolvering i forsknings- og innovasjonsprosesser.

Diagrammet under viser andelen åpen publisering blant prosjekter finansiert fra budsjettformål som porteføljestyret forvalter, for tidsintervallet 2013-2017 og 2018-2022. Åpen publisering ble innført som krav for prosjekter som fikk finansiering gjennom utlysninger i 2021 eller senere. Dette er med på å forklare økningen for det siste tidsintervallet.

Nordområdene

I 2022 er det 19 prosjekter i DEMOKRAT-porteføljen som adresserer særskilte utfordringer og kunnskapsbehov i nordområdene. Antallet er forholdsvis uendret de siste årene.

Forsknings- og innovasjonssystem for offentlig sektor og virkemidler for innovasjon i offentlig sektor

Porteføljen skal bidra til å styrke og utvikle modeller og strukturer for samarbeid mellom forsknings- og utdanningsinstitusjoner og offentlige aktører, nasjonalt og lokalt. Flere kommuner og forsknings- og utdanningsinstitusjoner har etablert strukturerte samarbeid med langsiktige avtaler. Antall kommuner og akademiske institusjoner i slikt samarbeid varierer fra én kommune og ett universitet, til samarbeid mellom klynger av kommuner og kunnskapsinstitusjoner. Noen av disse har fått midler gjennom DEMOKRAT og andre porteføljestyre.

Et relativt nytt virkemiddel for å koble offentlig, privat og sivil sektor er støtte til førkommersielle anskaffelser. Dette er innovative anskaffelser der offentlige og private aktører samarbeider om å finne nye løsninger. Dette vil også være med på å bygge et innovativt næringsliv og gi nye markedsmuligheter. Virkemiddelet er i en oppbyggingsfase, og det er foreløpig åtte prosjekter som har fått finansiering, fire av disse gjennom DEMOKRAT. I 2022 utgjorde investeringene nærmere 8 mill. kroner.

Infrastruktur

I 2022 var det sju forskningsinfrastrukturprosjekter i DEMOKRAT-porteføljen. Det er en økning i antall fra 5 prosjekter i 2021. Investerte midler har økt fra 19 mill. kroner i 2021 til 25 mill. kroner i 2022. Flere av prosjektene er fortsatt i oppstartsfasen og har foreløpig bare mottatt mindre utbetalinger.